T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2022/187
KARAR NO : 2022/279
KARAR TR : 30/05/2022

ÖZET: Halk Eğitim Müdürlüğünde usta öğretici olarak çalışırken emeklilik nedeniyle iş akdini sonlandıran davacının, İş Kanunu'ndan kaynaklanan parasal haklarının ödenmesi istemiyle açtığı davanın ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : E. Y
Vekili : Av. M. N. Y. T
Davalı : Milli Eğitim Bakanlığı
Vekili : Av. E. S

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkilinin davalı Bakanlık bünyesinde bulunan Halk Eğitim Merkezine bağlı olarak 1992-2020 tarihleri arasında hizmet akdi ile kadrosuz mevsimlik işçi statüsünde usta öğretici olarak çalıştığını, iş akdini emeklilik nedeniyle feshettiğini, çalıştığı süre boyunca tatil günlerinde sigorta pirimi ödenmediğini, sadece fiilen çalışılan günlerde sigorta primleri ödendiğini, gerek yerleşik Yargıtay İçtihatları gerekse de 1475 sayılı Kanunun 14. maddesi uyarınca kıdem tazminatına hak kazandığını, buna göre müvekkiline davalı işveren nezdinde fiilen çalışma sürelerinin toplamına göre ödenmesi gereken kıdem tazminatı miktarının hesaplanarak ödenmesi gerektiğini ifade ederek; fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla şimdilik 100 TL kıdem tazminatının işten ayrıldığı tarihten itibaren yasal faizi ile birlikte tahsili istemiyle, adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. **Trabzon 4. İş Mahkemesi 05/02/2021 tarihli ve E.2020/660, K.2021/57 sayılı kararı ile,** uyuşmazlığın çözümünün iş mahkemesinin görev alanına girmediği gerekçesiyle, yargı yolu uyuşmazlığı nedeniyle davanın usulden reddine karar vermiş, istinaf yoluna başvurulması üzerine Trabzon Bölge Adliye Mahkemesi 5. Hukuk Dairesi 07/07/2021 tarihli ve E.2021/988, K.2021/1225 sayılı kararı ile, davacı vekilinin istinaf başvurusunun reddine karar vermiş, temyiz yoluna başvurulması üzerine Yargıtay 9. Hukuk Dairesi 30/09/2021 tarihli ve E.2021/9376, K.2021/13452 sayı ile, Bölge Adliye Mahkemesi kararında bir isabetsizlik bulunmadığı gerekçesiyle, yerinde görülmeyen tüm temyiz itirazlarının reddi ile usul ve kanuna uygun olan kararın onanmasına karar vermiş ve görevsizlik kararı kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Dava: kadrosuz mevsimlik işçi statüsünde çalışırken emekli olması sebebiyle kendisine ödenmeyen kıdem tazminatı alacağının tahsili talebine ilişkindir.

Mahkememizce, Trabzon Milli Eğitim İl Müdürlüğünden davacıya ait işyeri dosyasının, SGK dan davacının sigorta sicil dosyası muhteviyatı ve hizmet dökümü belgesinin celp edildiği görülmüştür.

6100 Sayılı HMK nın 114. maddesinde dava şartları sayılmıştır. Dava şartlarından ikinci sırada yargı yolunun caiz olması şartı yer almaktadır. Davalı Bakanlığa bağlı Halk Eğitim Merkezi bünyesinde usta öğretici olarak çalışan davacı ile davalı kurum arasında iş sözleşmesi bulunup bulunmadığı, ödenmeyen kıdem tazminatı alacağının tahsili istemi ile açılan davanın adli yargıda mı yoksa idari yargıda mı görüleceği hususunun öncelikli olarak ele alınması gerekir.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 47. maddesi hükmüne göre, örgün ve yaygın eğitim kurumlarında ve hizmetiçi yetiştirme kurs, seminer ve konferanslarında uzman ve usta öğreticiler de geçici veya sürekli olarak görevlendirilebilir. Öğretim tür ve seviyelerine göre uzman ve usta öğreticilerin seçimlerinde aranacak şartlar, görev ve yetkileri, yönetmeliklerle tespit edilir. Bu yasal düzenleme uyarınca çıkarılan "Millî Eğitim Bakanlığı Kurumlarında Sözleşmeli veya Ek Ders Görevi ile Görevlendirilecek Uzman ve Usta Öğreticiler Hakkında Yönetmeliğin" 5. maddesi gereğince "Uzman ve usta öğreticiler aşağıdaki şekillerde görevlendirilirler;

1- Geçici personel olarak:

Geçici personel olarak görevlendirilecek uzman ve usta öğreticiler ile yapılacak sözleşme esasları 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 15/05/1975 gün ve 1897 sayılı Kanunun 1 inci maddesi ile değiştirilen 4 üncü maddesine göre Bakanlıkça hazırlanır.

2- Ek ders görevi verilmesi yoluyla:

4 üncü maddede belirtilen esaslara göre ek ders görevi verilmesi yoluyla görevlendirilecek uzman ve usta öğreticilere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 89 uncu maddesi uyarınca 1/12/2006 tarihli ve 2006/11350 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Millî Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Kararda belirtilen miktarda ek ders görevi verilebilir."

Konu ile ilgili olarak; T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı, Sigorta İşleri Genel Müdürlüğü, Sigorta Primleri Daire Başkanlığı'nca yayınlanan "Usta Öğreticiler" Konulu 16/02/2004 Tarih ve 101572 sayılı 16 -309 Ek sayılı Genelgesinde ise, "Çıraklık ve Halk Eğitim Merkezlerinde herhangi bir kadroya bağlı olmaksızın ders ücreti karşılığında çalışan usta öğreticilerin 657 sayılı Kanunun 89. maddesine göre çalıştırıldıkları, geçici personel statüsünde bulundukları, İş Kanununa tâbi olmadıkları belirtilmiş, bu nedenle anılan kişilere ödenen ücretlerden 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun (4571 sayılı Kanun ile değiştirilen) 46. maddesi hükmü gereğince işsizlik sigortası priminin kesilmemesinin uygun görüldüğü bildirilmiştir.

4857 sayılı İş Kanununun 2. maddesine göre; "işçi" bir iş sözleşmesine dayanarak çalışan gerçek kişi olarak tanımlanmaktadır. İşçi sıfatının kazanılması iş akdinin varlığına dayandığından, her şeyden önce ortada tarafların serbest iradeleriyle kabul edilmiş bir sözleşme ilişkisinin bulunması zorunludur. İş Kanununa göre işçi sayılan kimselerle işveren veya işveren vekilleri arasında iş sözleşmesinden veya İş Kanununa dayanan her türlü hak iddialarından doğan hukuk uyuşmazlıklarının çözüm görevi 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun 5.maddesi uyarınca iş mahkemelerine verilmiştir. Çalışma ilişkisinin iş sözleşmesine, idarece yapılan bir görevlendirmeye veya idari sözleşmeye dayalı olup olmadığının tespiti, sonuç itibariyle yargı yolunu da belirleyecektir. Niteliği itibariyle bir özel hukuk sözleşmesi olan iş sözleşmesinde taraflar, yasaların öngördüğü sınırlar içinde sözleşmenin konusunu, amacını, biçimini, bağlantı kuracakları kişileri serbestçe seçebilirler. Buna karşılık istihdamın idari sözleşme, görevlendirme veya atama suretiyle yapılması durumunda, çalışma ilişkisinin çerçevesini oluşturan yasal mevzuat tarafların hareket serbestisini kısıtlamakta ve kişileri statü hukukuna tabi kılmaktadır. Bu nedenledir ki, özel hukuk sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar adli yargıda, idarece yapılan görevlendirmelerden ve atamalardan doğan uyuşmazlıklar ise idari yargıda çözümlenmektedir." açıklamasının getirildiği, bu bilgiler doğrultusunda somut olaya bakıldığında davacının ders ücret karşılığı kadrosuz usta öğretici olarak Valilik onayı ile davalı Bakanlık bünyesindeki Trabzon Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğünde görevlendirildiği, ücretlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 89. maddesine uygun olarak Bakanlar Kurulunca çıkarılan kararlar uyarınca Maliye Bakanlığınca belirlenen ücretler üzerinden ödendiği, taraflar arasında iş sözleşmesi bulunmadığı, aralarındaki ilişkinin statü hukukuna tabi olduğu anlaşıldığına göre; davacının 506 sayılı Kanun gereğince sosyal güvenlik hukuku açısından Sosyal Sigortalar Kurumuna primlerinin yatırılmış olmasının iş sözleşmesi ile çalıştığı anlamına gelmeyeceği de dikkate alınarak, taraflar arasındaki uyuşmazlığın çözümünün iş mahkemesinin görev alanına girmediği sonucuna varılarak yargı yolunun caiz olmaması nedeni ile davanın görev yönünden reddine karar vermek gerekmiş aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur..."

3. Davacı vekili bu kez, müvekkilinin iş sonu/kıdem tazminatı talebinin reddine ilişkin Ortahisar Kaymakamlığı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Halk Eğitimi Merkezinin E-44504810-903.08.02-41243998 sayılı kararının iptali ile fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla, 21/10/982 - 29/05/2018 tarihleri arasındaki çalışmaları için şimdilik 1.000 TL iş sonu/kıdem tazminatının faiziyle birlikte tahsili istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

4. **Trabzon İdare Mahkemesi 22/02/2022 tarihli ve E.2022/177 sayılı kararı ile,** davanın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varıldığı gerekçesiyle, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısımları şöyledir:

"5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 3. maddesinde; kısa ve/veya uzun vadeli sigorta kolları bakımından adına prim ödenmesi gereken veya kendi adına prim ödemesi gereken kişi sigortalı olarak tanımlanmış; 79. madde ile başlayan Dördüncü Kısmında, primlere ilişkin hükümlere yer verilmiş; 101. maddesinde "Bu kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar İş Mahkemelerinde görülür' denilmiştir.

Öte yandan, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 1. maddesinde. Kanunun amacının, işverenler ile bir iş sözleşmesine dayanarak çalıştırılan işçilerin çalışma şartları ve çalışma ortamına ilişkin hak ve sorumluluklarını düzenlemek olduğu belirtilmiş; aynı zamanda, bakılan davanın da konusunu oluşturan "İş Sözleşmesi, Türleri ve Feshi" hususuna Kanunun 8. maddesi ve devamında, kıdem tazminatı, ücretli izin, bildirim süresinden kaynaklanan yükümlülük ve haklara ilişkin hususlara ise Kanunun değişik maddelerinde yer verilmiştir. 12.10.2017 gün ve 30221 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren, 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun "Görev" başlıklı 5. maddesinde; "(1) İş mahkemeleri;

a-5953 sayılı Kanuna tabi gazeteciler, 854 sayılı Kanuna tabi gemi adamları, 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa veya 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun İkinci Kısmının Altıncı Bölümünde düzenlenen hizmet sözleşmelerine tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına,

b-İdari para cezalarına itirazlar ile 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamındaki uyuşmazlıklar hariç olmak üzere Sosyal Güvenlik Kurumu veya Türkiye İş Kurumunun taraf olduğu iş ve sosyal güvenlik mevzuatından kaynaklanan uyuşmazlıklara,

c-Diğer kanunlarda iş mahkemelerinin görevli olduğu belirtilen uyuşmazlıklara, ilişkin dava ve işlere bakar." denilmiştir.

Dosyanın incelenmesinden; davacının Trabzon Halk Eğitim Müdürlüğü'nde usta öğretici olarak çalıştığı, çalıştığı dönemlere ilişkin olarak tarafına kıdem tazminatı alacağı Ödenmesini istediği, davacıyla idare arasındaki ilişkinin bir iş ilişkisi olduğu, talep edilen ücret ve hakların İş Kanunu'ndan kaynaklanan haklar olduğu anlaşılmakta olup, yukarıda anılan düzenlemeler uyarınca uyuşmazlığın özel hukuk hükümlerine göre görüm ve çözümünde adli yargı yerinin (iş mahkemelerinin) görevli olduğu sonucuna varılmaktadır.

Nitekim, Uyuşmazlık Mahkemesinin 27.12.2021 tarihli ve E:2021/536, K;2021/676 sayılı ve Danıştay 10. Dairesinin 30.01.2014 tarihli ve E:2014/189, K:2014/548 sayılı kararları da bu yöndedir. Ayrıca, UYAP sistemi üzerinden Yargıtay kararları arasında yapılan araştırmada adli yargı yerlerinin aynı mahiyetteki çok sayıda uyuşmazlığa baktıkları da görülmektedir"

III. İLGİLİ HUKUK

5. 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 2. maddesinde*"Bir hizmet akdine dayanarak bir veya birkaç işveren tarafından çalıştırılanlar bu Kanun'a göre sigortalı sayılırlar..."* denilmiş, aynı Kanun'un *"Uyuşmazlıkların Çözüm Yeri"* başlıklı 134. maddesinde, *"Bu Kanun'un uygulanmasından doğan uyuşmazlıklar, yetkili iş mahkemelerinde veya bu davalara bakmakla görevli mahkemelerde görülür"* hükmüne yer verilmiş; 506 sayılı Kanun hükümleri 01/10/2008 tarihinde yürürlüğe giren 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 106. maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

6. 5510 sayılı Kanun'un 3. maddesinde; kısa ve/veya uzun vadeli sigorta kolları bakımından adına prim ödenmesi gereken veya kendi adına prim ödemesi gereken kişi sigortalı olarak tanımlanmış; 79. madde ile başlayan 4. Kısmında, primlere ilişkin hükümlere yer verilmiş; 101. maddesinde *"Bu Kanun'da aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar İş Mahkemelerinde görülür*" denilmiştir.

7. 4857 sayılı İş Kanunu'nun 1. maddesinde, Kanun'un amacının, işverenler ile bir iş sözleşmesine dayanarak çalıştırılan işçilerin çalışma şartları ve çalışma ortamına ilişkin hak ve sorumluluklarını düzenlemek olduğu belirtilmiş; "*İş Sözleşmesi, Türleri ve Feshi*" hususuna Kanun'un 8. maddesi ve devamında, kıdem tazminatı, ücretli izin, bildirim süresinden kaynaklanan yükümlülük ve haklara ilişkin hususlara ise Kanun'un değişik maddelerinde yer verilmiştir.

8. 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun "*İş mahkemelerinin kuruluşu*" başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"(1) İş mahkemeleri, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun olumlu görüşü alınarak, tek hâkimli ve asliye mahkemesi derecesinde Adalet Bakanlığınca lüzum görülen yerlerde kurulur. Bu mahkemelerin yargı çevresi, 26/9/2004 tarihli ve 5235 sayılı Adlî Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun hükümlerine göre belirlenir.

(2) İş durumunun gerekli kıldığı yerlerde iş mahkemelerinin birden fazla dairesi oluşturulabilir. Bu daireler numaralandırılır. İhtisaslaşmanın sağlanması amacıyla, gelen işlerin yoğunluğu ve niteliği dikkate alınarak, daireler arasındaki iş dağılımı Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenebilir. Bu kararlar Resmî Gazete'de yayımlanır. Daireler, tevzi edilen davalara bakmak zorundadır.

(3) İş mahkemesi kurulmamış olan yerlerde bu mahkemenin görev alanına giren dava ve işlere, o yerdeki asliye hukuk mahkemesince, bu Kanundaki usul ve esaslara göre bakılır."

9. 7036 sayılı Kanun'un "*Dava şartı olarak arabuluculuk*" başlıklı 3. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

" (1)Kanuna, bireysel veya toplu iş sözleşmesine dayanan işçi veya işveren alacağı ve tazminatı ile işe iade talebiyle açılan davalarda, arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır."

10. 7036 sayılı Kanun'un *"Görev"* başlıklı 5. maddesi şöyledir:

"(1) İş mahkemeleri;

a) 5953 sayılı Kanuna tabi gazeteciler, 854 sayılı Kanuna tabi gemi adamları, 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa veya 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun İkinci Kısmının Altıncı Bölümünde düzenlenen hizmet sözleşmelerine tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına,

b) İdari para cezalarına itirazlar ile 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamındaki uyuşmazlıklar hariç olmak üzere Sosyal Güvenlik Kurumu veya Türkiye İş Kurumunun taraf olduğu iş ve sosyal güvenlik mevzuatından kaynaklanan uyuşmazlıklara,

c) Diğer kanunlarda iş mahkemelerinin görevli olduğu belirtilen uyuşmazlıklara, ilişkin dava ve işlere bakar."

11. 7036 sayılı Kanun'un "*Geçici Hükümleri*" başlıklı Geçici madde 1 şöyledir:

"(1) Mülga 5521 sayılı Kanun gereğince kurulan iş mahkemeleri, bu Kanun uyarınca kurulmuş iş mahkemeleri olarak kabul edilir. Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce açılmış olan davalar, açıldıkları mahkemelerde görülmeye devam olunur.

(2) Bu Kanunun dava şartı olarak arabuluculuğa ilişkin hükümleri, bu hükümlerin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla ilk derece mahkemeleri ve bölge adliye mahkemeleri ile Yargıtayda görülmekte olan davalar hakkında uygulanmaz.

(3) Başka mahkemelerin görev alanına girerken bu Kanunla iş mahkemelerinin görev alanına dâhil edilen dava ve işler, iş mahkemelerine devredilmez; kesinleşinceye kadar ilgili mahkemeler tarafından görülmeye devam olunur.

(4) İlk derece mahkemeleri tarafından bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce verilen kararlar, karar tarihindeki kanun yoluna ilişkin hükümlere tabidir."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

12. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın başkanlığında, Üyeler Birol SONER, Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 30/05/2022 tarihli toplantısında;2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

13. Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Recep KALKAN'ın davada adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın ise davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

14. Dava, davacının davalı bakanlığa bağlı olarak 1992-2020 tarihleri arasında, Halk Eğitim Merkezinde hizmet akdi ile kadrosuz mevsimlik işçi statüsünde usta öğretici olarak çalıştığı döneme ilişkin, kıdem tazminatının faiziyle birlikte ödenmesi istemiyle açılmıştır.

15. Davacının, idareyle arasında bir hizmet ilişkisi kurulduğu, talep edilen tazminatının İş Kanunu'ndan kaynaklanan haklardan olduğu dikkate alındığında, uyuşmazlığın özel hukuk hükümlerine göre görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

16. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak; Trabzon İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile Trabzon 4. İş Mahkemesince verilen 05/02/2021 tarihli ve E.2020/660, K.2021/57 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Trabzon İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Trabzon 4. İş Mahkemesince verilen 05/02/2021 tarihli ve E.2020/660, K.2021/57 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

30/05/2022 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Muammer	Birol	Nilgün	Doğan
TOPAL	SONER	TAŞ	AĞIRMAN

Üye	Üye	Üye
Aydemir	Nurdane	Ahmet
TUNÇ	TOPUZ	ARSLAN